(כג) כָּל (ט) הַסְּעוּדָה (מהר״י ברונא): ח [ס]צָרִיךְ לִשְׁתּוֹת אַרְבַּע כּוֹסוֹת (כד) * עַל הַפֶּסַח, וְאִם שָׁתָאן (כה) [ע]זֶה אַחַר זֶה * שֶׁלֹּא (י) כַּפֶּסַח, (כו) לֹא יָצָא: ט [פ]שְׁעוּר הַכּוֹס, (כז) רְבִיעִית (כח) לְאַחַר שֶׁיְּמָזְגָנּוּ (כט) (אִם רוֹצֶה לְמָזְגוֹ), * וְיִשְׁתֶּה (ל) כֻּלּוֹ אוֹ (יא) רֻבּוֹ. [צ]וְאִם יֵשׁ בּוֹ הָרְבֵּה רְבִיעִיּוֹת, (לא) שׁוֹתִין מִמֶּנּוּ כָּל כָּךְ בְּנֵי אָדָם (לב) כְּמִנְיַן רְבִיעִיּוֹת שֶׁבּוֹ. [ק]וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁצָּרִיךְ לִשְׁתּוֹת (לג) רֹב הַכּוֹס אֲפִלּוּ מַחֲזִיק כַּמָּה רְבִיעִיּוֹת.

ס שֵׁם בַּגְּמָרָא ק״ח (ע״ב). ע כֵּן פָּרַשׁ הָרא״ש (פ״י סי׳ כא) וּשְׁאָר פּוֹסְקִים. פ שֵׁם בַּגְּמָרָא. צ כָּל בּוֹ (סי׳ ג) וְאַרְחוֹת חַיִּים (סדר ליל פסח סי׳ ו). ק הָרַמְבַּ״ן וּמַהֲרַ״ר שֵׁם טוֹב.

## בַּאֵר הֵיטֵב

כָּאן לְשׁוֹנוֹ. אָכֵן מִדִּבְרֵי הַטּוּר (ריש סי׳ תעה) מֻשְׁמָע דִּשְׁנֵיהֶם בְּעֵי הֶסְבָּה, וְכֵן נוֹהֲגִין, עַיֵּן חק יַעֲקֹב סִימָן תע״ה סָעִיף קָטָן ד׳: (ט) הַסְּעוּדָה. וּבְדִיעֲבַד יָצָא בְּשָׁעַת אֲכִילַת הַגְּדָה בֵּיתָנִים: ח (כד) עַל הַפֶּסַח. פֵּרוּשׁ, שֶׁיֹּאמַר הַהַגָּדָה בֵּיתָנִים: (כה) זֶה אַחַר זֶה. וְכָל שֶׁכֵּן אִם שְׁקָלָן כֻּלָּן (לו) בְּכוֹס אֶחָד וּשְׁתָאָן לֹא יָצָא, וּבְפֹרִי מְגָדִים (סי׳ תעט א״א סק״א) מְצַדֵּד שֶׁאֲפִלּוּ הִפְסִיק בֵּינָתַיִם וְאָמַר הַגָּדָה, נַמִי (לו) לֹא יָצָא, דְּאַרְבַּע כּוֹסוֹת בָּעִינַן: (כו) לֹא יָצָא. וְצָרִיךְ לְחַזֵּר וְלִשְׁתּוֹת עוֹד שָׁלֹשׁ כּוֹסוֹת עַל הַסֵּדֶר, וְנִרְאֶה דְּצָרִיךְ לְבָרֵךְ עַתָּה עַל כָּל כּוֹס וְכוֹס, וְלֹא הֲוֵי כְּמוֹסִיף עַל הַכּוֹסוֹת, כֵּיוָן דְּלֹא יָצָא בָּרִאשׁוֹנָה וְכֵן מֻשְׁמַע בְּפֹרֵי מְגָדִים (א״א סק״ח)]. וּפְשׁוּט דְּלָאו דַּוְקָא אִם שְׁתָאָן כֻּלָּן שֶׁלֹּא עַל הַסֵּדֶר, דְּהוּא הַדִּין אִם שָׁתָה כּוֹס רְבִיעִית תֵּכֶף אַחַר שְׁלִישִׁית גַּם כֵּן לֹא יָצָא, דְּהָא כֻּלְּהוּ כְּסֵדֶר בָּעִינַן: ט (כז) רְבִיעִית. וְשִׁעוּרוֹ עַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן רע״א סָעִיף קָטָן ס״ח בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה שָׁם: (כח) לְאַחַר שֶׁיְּמָזְגָנּוּ. הַיְינוּ דְּלֹא בָּעִינַן רְבִיעִית יַיִן חַי, אֶלָּא רְבִיעִית בְּיַחַד עִם הַמַּיִם שֶׁמָּזוּג בּוֹ. וּבְזַמָּנֵינוּ שֶׁהָיוּ הַיַּיְנוֹת חֲזָקִים מְאֹד הָיוּ מְזִגִין עַל חַד תְּלָת, וּבְזַמָּנֵנוּ שֶׁהַיַּיְנוֹת חַלּוּשִׁים, עַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן ער״ב סָעִיף קָטָן ט״ז בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה: (כט) אִם רוֹצֶה לְמָזְגוֹ. רְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּבִזְמַנֵּנוּ שֶׁהַיַּיְנוֹת חַלּוּשִׁים (לם) אֵין חִיּוּב לְמָזְגוֹ אֲפִלּוּ לְכַתְּחִלָּה. וְדַע, דְּאֲפִלּוּ אִם שׁוֹתֶה יַיִן חַי וְחָזָק, (לט) מִכָּל מָקוֹם צָרִיךְ דַּוְקָא רְבִיעִית שָׁלֵם, דְּלֹא חִלְקוּ חַזַ״ל בַּשִּׁעוּרִים: (ל) כֻּלּוֹ אוֹ רֻבּוֹ. הַיְינוּ כֻּלּוֹ לְכַתְּחִלָּה אוֹ רֻבּוֹ בְּדִיעֲבַד. וּבְמִדְינוֹת שֶׁהַיַּיִן בְּיֹקֶר אֲפִלּוּ לְכַתְּחִלָּה סַגִּי בְּרֻבּוֹ, אַף כּוֹס רְבִיעִית יִשְׁתֶּה כֻּלּוֹ, כְּדֵי שֶׁיָּהֵא יָכוֹל לְבָרֵךְ בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה לְכֻלֵּי עָלְמָא [אַחֲרוֹנִים]. יֵשׁ שְׁמַקְפִּצִין וְכוֹעֲסִין עַל הַמְשָׁרְתִים אִם שׁוֹתִין הַרְבֵּה, וַעֲתִידִין לִתֵּן אֶת הַדִּין, שֶׁמַּכְשִׁילִין וּמוֹנְעִין מִן הַמִּצְוָה [חַיֵּי אָדָם (כלל קל, הסדר בקצרה ס״ג)]: (לא) שׁוֹתִין מִמֶּנּוּ וְכוּ׳. מִלְּשׁוֹן זֶה מַשְׁמַע (מ) דַּאֲפִלּוּ לְכַתְּחִלָּה שָׁרֵי כֹּל שֶׁיֵּשׁ רְבִיעִית לְכָל אֶחָד, וְאַף עַל גַּב דְּבָעִינַן לְכַתְּחִלָּה כּוֹס מָלֵא וְגַם שֶׁלֹּא יִהְיֶה פָּגוּם, (מא) [ז]הָכָא כֵּיוָן דְּלִהְרָאשׁוֹן הָיָה כּוֹס מָלֵא, כֻּלְּהוּ אַתְיָין מִכֹּחַ הָרִאשׁוֹן. (מב) וְאֶפְשָׁר עוֹד, דְּהַמְחַבֵּר עִקַּר דִּינָא אָתָא לְאַשְׁמוּעִינַן, דְּשְׁנֵיהֶם יוֹצְאִין בְּכוֹס אֶחָד: (לב) כְּמִנְיַן רְבִיעִיּוֹת שֶׁבּוֹ. וּבְדִיעֲבַד סַגִּי אֲפִלּוּ הָיָה לְכָל אֶחָד (מג) רַק רֹב רְבִיעִית: (לג) רֹב הַכּוֹס אֲפִלּוּ וְכוּ׳. אַף שֶׁבָּעָלְמָא דַּי בְּרֹב רְבִיעִית אֲפִלּוּ מִכּוֹס גָּדוֹל, הָכָא לְעִנְיַן כּוֹסוֹת חָמִיר טְפֵי דְּבָעִינַן דַּוְקָא רֹב כּוֹס וְאִם לָאו לֹא יָצָא. וּלְדִינָא קַיְימָא לַן (מד) כְּדֵעָה הָרִאשׁוֹנָה, וּמִכָּל מָקוֹם אִם אֵין בִּדְעָתּוֹ לִשְׁתּוֹת הַרְבֵּה לֹא יִקַּח כּוֹס גָּדוֹל, (מה) רַק כּוֹס שֶׁמַּחֲזִיק רְבִיעִית, כְּדֵי לָחֹשׁ לְדֵעָה זוֹ:

## מִשְׁנָה בְּרוּרָה

בְּרָכָה. (לג) מִיהוּ בָּאֲפִיקוֹמָן אִם שָׁכַח לֶאֱכֹלוֹ בַּהֶסְבָּה, לֹא יַחֲזֹר וְיֹאכְלֶנּוּ, דְּהָא אִסּוּר לֶאֱכֹל שְׁנֵי פְּעָמִים אֲפִיקוֹמָן: (כג) כָּל הַסְּעוּדָה. בַּאֲכִילָתוֹ (לד) וּבִשְׁתִיָּתוֹ. [א]וּבְדִיעֲבַד יָצָא בְּשָׁעַת אֲכִילַת כַּזַּיִת מַצָּה וְאַרְבַּע כּוֹסוֹת. (לה) וּלְגַבֵּי שַׁמָּשׁ, כֵּיוָן שֶׁהוּא טָרוּד (לה) דְּיֵינִינַן לֵיהּ כְּדִיעֲבַד לְגַבֵּי כָּל אָדָם: ח (כד) עַל הַפֶּסַח. פֵּרוּשׁ, שֶׁיֹּאמַר הַהַגָּדָה בֵּיתָנִים: (כה) זֶה אַחַר זֶה. וְכָל שֶׁכֵּן אִם שְׁקָלָן כֻּלָּן (לו) בְּכוֹס אֶחָד וּשְׁתָאָן לֹא יָצָא, וּבְפֹרֵי מְגָדִים (סי׳ תעט א״א סק״א) מְצַדֵּד שֶׁאֲפִלּוּ הִפְסִיק בֵּינָתַיִם וְאָמַר הַגָּדָה, נַמִי (לו) לֹא יָצָא, דְּאַרְבַּע כּוֹסוֹת בָּעִינַן: (כו) לֹא יָצָא. וְצָרִיךְ לְחַזֵּר וְלִשְׁתּוֹת עוֹד שָׁלֹשׁ כּוֹסוֹת עַל הַסֵּדֶר, וְנִרְאֶה דְּצָרִיךְ לְבָרֵךְ עַתָּה עַל כָּל כּוֹס וְכוֹס, וְלֹא הֲוֵי כְּמוֹסִיף עַל הַכּוֹסוֹת, כֵּיוָן דְּלֹא יָצָא בָּרִאשׁוֹנָה וְכֵן מֻשְׁמַע בְּפֹרֵי מְגָדִים (א״א סק״ח)]. וּפְשׁוּט דְּלָאו דַּוְקָא אִם שְׁתָאָן כֻּלָּן שֶׁלֹּא עַל הַסֵּדֶר, דְּהוּא הַדִּין אִם שָׁתָה כּוֹס רְבִיעִית תֵּכֶף אַחַר שְׁלִישִׁית גַּם כֵּן לֹא יָצָא, דְּהָא כֻּלְּהוּ כְּסֵדֶר בָּעִינַן: ט (כז) רְבִיעִית. וְשִׁעוּרוֹ עַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן רע״א סָעִיף קָטָן ס״ח בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה שָׁם: (כח) לְאַחַר שֶׁיְּמָזְגָנּוּ. הַיְינוּ דְּלֹא בָּעִינַן רְבִיעִית יַיִן חַי, אֶלָּא רְבִיעִית בְּיַחַד עִם הַמַּיִם שֶׁמָּזוּג בּוֹ. וּבְזַמָּנֵינוּ שֶׁהָיוּ הַיַּיְנוֹת חֲזָקִים מְאֹד הָיוּ מְזִגִין עַל חַד תְּלָת, וּבְזַמָּנֵנוּ שֶׁהַיַּיְנוֹת חַלּוּשִׁים, עַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן ער״ב סָעִיף קָטָן ט״ז בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה: (כט) אִם רוֹצֶה לְמָזְגוֹ. רְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּבִזְמַנֵּנוּ שֶׁהַיַּיְנוֹת חַלּוּשִׁים (לם) אֵין חִיּוּב לְמָזְגוֹ אֲפִלּוּ לְכַתְּחִלָּה. וְדַע, דְּאֲפִלּוּ אִם שׁוֹתֶה יַיִן חַי וְחָזָק, (לט) מִכָּל מָקוֹם צָרִיךְ דַּוְקָא רְבִיעִית שָׁלֵם, דְּלֹא חִלְקוּ חַזַ״ל בַּשִּׁעוּרִים: (ל) כֻּלּוֹ אוֹ רֻבּוֹ. הַיְינוּ כֻּלּוֹ לְכַתְּחִלָּה אוֹ רֻבּוֹ בְּדִיעֲבַד. וּבְמִדְינוֹת שֶׁהַיַּיִן בְּיֹקֶר אֲפִלּוּ לְכַתְּחִלָּה סַגִּי בְּרֻבּוֹ, אַף כּוֹס רְבִיעִית יִשְׁתֶּה כֻּלּוֹ, כְּדֵי שֶׁיָּהֵא יָכוֹל לְבָרֵךְ בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה לְכֻלֵּי עָלְמָא [אַחֲרוֹנִים]. יֵשׁ שְׁמַקְפִּצִין וְכוֹעֲסִין עַל הַמְשָׁרְתִים אִם שׁוֹתִין הַרְבֵּה, וַעֲתִידִין לִתֵּן אֶת הַדִּין, שֶׁמַּכְשִׁילִין וּמוֹנְעִין מִן הַמִּצְוָה [חַיֵּי אָדָם (כלל קל, הסדר בקצרה ס״ג)]: (לא) שׁוֹתִין מִמֶּנּוּ וְכוּ׳. מִלְּשׁוֹן זֶה מַשְׁמַע (מ) דַּאֲפִלּוּ לְכַתְּחִלָּה שָׁרֵי כֹּל שֶׁיֵּשׁ רְבִיעִית לְכָל אֶחָד, וְאַף עַל גַּב דְּבָעִינַן לְכַתְּחִלָּה כּוֹס מָלֵא וְגַם שֶׁלֹּא יִהְיֶה פָּגוּם, (מא) [ז]הָכָא כֵּיוָן דְּלִהְרָאשׁוֹן הָיָה כּוֹס מָלֵא, כֻּלְּהוּ אַתְיָין מִכֹּחַ הָרִאשׁוֹן. (מב) וְאֶפְשָׁר עוֹד, דְּהַמְחַבֵּר עִקַּר דִּינָא אָתָא לְאַשְׁמוּעִינַן, דְּשְׁנֵיהֶם יוֹצְאִין בְּכוֹס אֶחָד: (לב) כְּמִנְיַן רְבִיעִיּוֹת שֶׁבּוֹ. וּבְדִיעֲבַד סַגִּי אֲפִלּוּ הָיָה לְכָל אֶחָד (מג) רַק רֹב רְבִיעִית: (לג) רֹב הַכּוֹס אֲפִלּוּ וְכוּ׳. אַף שֶׁבָּעָלְמָא דַּי בְּרֹב רְבִיעִית אֲפִלּוּ מִכּוֹס גָּדוֹל, הָכָא לְעִנְיַן כּוֹסוֹת חָמִיר טְפֵי דְּבָעִינַן דַּוְקָא רֹב כּוֹס וְאִם לָאו לֹא יָצָא. וּלְדִינָא קַיְימָא לַן (מד) כְּדֵעָה הָרִאשׁוֹנָה, וּמִכָּל מָקוֹם אִם אֵין בִּדְעָתּוֹ לִשְׁתּוֹת הַרְבֵּה לֹא יִקַּח כּוֹס גָּדוֹל, (מה) רַק כּוֹס שֶׁמַּחֲזִיק רְבִיעִית, כְּדֵי לָחֹשׁ לְדֵעָה זוֹ:

## בֵּאוּר הַלָּכָה

דְּדוֹקָא לַחֲזֹר וּלְמַלְאוֹת כּוֹס אַחֵר, אֲבָל אִם יֵשׁ לוֹ כּוֹס גָּדוֹל וְלֹא שָׁתָהוּ כֻּלּוֹ וְנִשְׁאַר בּוֹ שִׁעוּר וְנִזְכַּר שֶׁשָּׁתָה אוֹתוֹ בְּלֹא הֶסְבָּה, אִם נִזְכַּר קֹדֶם שֶׁהִתְחִיל לוֹמַר הַלֵּל אוֹ שְׁאָר הַהַגָּדָה, דְּלֹא הִסִּיחַ דַּעְתֵּיהּ עֲדַיִן מִשְּׁתִיַּת שְׁאָר הַכּוֹס, יָכוֹל לִשְׁתּוֹת הַשְּׁאָר בְּהֶסְבָּה, וּבְלֹא בְּרָכָה, דְּלָא הֲוֵי כְּמוֹסִיף מִשּׁוּם דְּכוֹס אֶחָד יָכוֹל לִשְׁתּוֹת כַּמָּה פְּעָמִים, וּמִסְתָּמָא הָיָה דַּעְתּוֹ בִּשְׁעַת בְּרָכָה עַל כָּל הַכּוֹס, אֲבָל אִם הִתְחִיל לוֹמַר הַלֵּל אוֹ שְׁאָר הַגָּדָה הֲוֵי כְּנִגְמַלְךָ וְאִם יִרְצֶה לִשְׁתּוֹת הַנִּשְׁאָר שֶׁבַּכּוֹס יִצְטָרֵךְ לְבָרֵךְ, אֲסוּר לִשְׁתּוֹתוֹ דְּהֲוֵי כְּמוֹסִיף. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְהַגָּה דִּבְרֵיהוּ הָאַחֲרוֹנִים דְּכֵיוָן שֶׁיִּצְטָרֵךְ לְבָרֵךְ עַל הַנִּשְׁאָר שֶׁבַּכּוֹס הֲוֵי כְּמוֹסִיף, נוֹבְעִים מִמְּגַן אַבְרָהָם בְּסִימָן תע״ט סָעִיף קָטָן א׳, וּמִכָּל מָקוֹם לְדִינָא אֵינָם בְּרוּרִים, דְּעַד כָּאן לֹא מָצִינוּ בְּשׁוּר סִימָן תע״ג דְּמִשּׁוּם בְּרָכָה נִרְאֶה כְּמוֹסִיף עַל הַכּוֹסוֹת, רַק אִם שׁוֹתֶה כּוֹס אַחֵר חָדָשׁ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּאוֹתוֹ כּוֹס גּוּפָא לֹא מִנְכַּר הוֹסָפָה כְּלָל, וְכֵן מֻשְׁמַע לַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי מִדְּרָכֵי מֹשֶׁה שָׁם בְּסִימָן תע״ט (אות א), עַיֵּן שָׁם, וּבִכְרֵת דְּעִקַּר סְבָרָא דְּמוֹסִיף עַל הַכּוֹס אֵינוֹ בָּרוּר, דְּבִירוּשַׁלְמִי לֹא נִזְכַּר כְּלָל רַק הַשַּׁעַם דְּשִׁכְרוּת, וְדִי לָנוּ אִם נִנְקֹט הָאי סְבָרָא לְעִנְיַן כּוֹס חָדָשׁ וְלֹא בְּשִׁיּוּרֵי כּוֹסוֹת, וְצָרִיךְ עִיּוּן:

ח * עַל הַסֵּדֶר. עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק כה) מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בְּשֵׁם הַפְּרִי מְגַדִּים דְּאֲפִלּוּ שָׁתָה בְּאַרְבַּע פְּעָמִים רַק מכּוֹס אֶחָד, לֹא יָצָא. וּכְאֶמְתָּ לֹא מִסְתַּבְּרָא כְּלָל, וְכִי אַרְבַּע כֵּלִים בְּעִינַן, אַרְבַּע פְּעָמִים בְּעִינַן. גַּם מִפְּעָיִם שֶׁאַחֲרֵי זֶה (ס״ט) מֻשְׁמָע אִיפְּכָא לְקַמָּן, שֶׁהֲרֵי כָּתַב אִם יֵשׁ בְּמָקוֹם רְבִיעִיּוֹת שׁוֹתִין מִמֶּנּוּ כָּל כָּךְ בְּנֵי אָדָם כְּפִי שִׁעוּר הָרְבִיעִיּוֹת, אִם לֹא דִּנְדְּחָק לוֹמַר דְּגַם שָׁם אֵינָן יוֹצְאִין רַק לְכוֹס אֶחָד, אֲבָל לְאַרְבַּע כּוֹסוֹת אִי אֶפְשָׁר לוֹ לָצֵאת בָּזֶה שֶׁבְּאַרְבַּע כֵּלִים בְּעִינַן, וּלְכוֹס אֶחָד מֵיהוּ יוֹצְאִים אַף עַל גַּב שֶׁשָּׁתוּ מִמֶּנּוּ הַרְבֵּה בְּנֵי אָדָם, עַל כָּל פָּנִים כָּל אֶחָד לֹא שָׁתָה רַק כּוֹס אֶחָד, אֲמִנָּם כָּל זֶה רָחֹק, וּפְשִׁיטָא דְּמִלְּתָא הִיא דַּחֲבוּרָה צְלָחָה יוֹצְאָה מִצְוַת אַרְבַּע כּוֹסוֹת בְּשֻׁלְחָנוֹת כֻּלָּם מִכַּד אֶחָד, וְהוּא בְּהֶפֵךְ מִדִּבְרֵי הַפְּרִי מְגַדִּים, וְצָרִיךְ עִיּוּן:

* שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר לֹא יָצָא. עַיֵּן מֶגֶן אַבְרָהָם (סק״ח) שֶׁכָּתַב דְּכַסֵּדֶר מִיקְרֵי כְּשֶׁאוֹמֵר הַהַגָּדָה בֵּיתָנִים, וְהוּא מִדִּבְרֵי הָרַשְׁבַּ״ם (קח: ד״ה בבת אחת), וּמֻשְׁמָע לְכְאוֹרָה דִּכְשֶׁלֹּא אָמַר הַהַגָּדָה בֵּיתָנִים אֲפִלּוּ שָׁהָה בֵּין כּוֹס לְכוֹס מִיקְרֵי שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר וְלֹא יָצָא. אֲכָל מִלְּשׁוֹן הַשַּׁ״ס (קח:) מֻשְׁמָע שֶׁאֲחָרֵי שֶׁשָּׁתָה אוֹתָן כְּבַת אַחַת, וְהַיְינוּ אִם כְּפָרוּשׁ רַשַׁ״י (ד״ה בבת אחת) בְּפַעַם אַחַת, אוֹ עַל כָּל פָּנִים כְּפָרוּשׁ שְׁאָרֵי מְפָרְשִׁים אֲפִלּוּ בָּזֶה אַחַר זֶה רְצוּפִין, אֲבָל אִם שָׁהָה בֵּינָתַיִם, אַף דְּוַדַּאי עָבַר אִסּוּר מַה שֶּׁלֹּא הִסְמִיךְ אֲמִירַת הַהַגָּדָה לְכָל כּוֹס כְּמוֹ שֶׁתִּקְּנוּ חֲכָמִים, מִכָּל מָקוֹם בְּדִיעֲבַד לֹא הִפְסִיד הַכּוֹסוֹת. וּמְצָאתִי פְּלוּגְתָּא בָּזֶה בֵּין הַבַּיִת יוֹסֵף לְהַפְּרִי חָדָשׁ, עַיֵּן בְּבֵית יוֹסֵף בְּסִימָן תפ״ד (ד״ה וכתב אדוני) לְעִנְיַן בִּרְכַּת הַמָּזוֹן וְדַעְתּוֹ שָׁם דִּבְדִיעֲבַד יָצָא וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ, [ב]וּבְפֹרֵי חָדָשׁ חוֹלֵק שָׁם עָלָיו מֵהָא דְּכָאן, דִּכְשֶׁלֹּא אָמַר עַל הַסֵּדֶר לֹא יָצָא, וּבָאֱמֶת אֵין הַשְׁגָּה מִזֶּה עַל הַבַּיִת יוֹסֵף וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ, וְאַחַר כָּךְ מָצָאתִי בְּמֵאִמַר מָרְדְּכַי (סי׳ תפד סק״ב) שֶׁגַּם הוּא כָּתַב כְּדִבְרֵינוּ לְיַשֵּׁב דִּבְרֵי הַבַּיִת יוֹסֵף וּכְעִנְיַן זֶה כָּתַב גַּם כֵּן בְּנַהַר שָׁלוֹם שָׁם (סוף סק״א), עַיֵּן שָׁם. וְדַע דִּלְפִי מַה שֶּׁפָּסַק הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ (סי״ד) דְּנָשִׁים חַיָּבוֹת גַּם כֵּן בְּאַרְבַּע כּוֹסוֹת כְּאֲנָשִׁים, אִם כֵּן צְרִיכוֹת לְזָהֵר שֶׁיֹּאמְרוּ סֵדֶר הַהַגָּדָה עַל כָּל כּוֹס וְכוֹס, אוֹ שֶׁעַל כָּל פָּנִים יִשְׁמְעוּ מִבַּעֲלֵיהֶן, דְּאִי לָאו הָכִי לְמַאי לָדַעַת הַפְּרִי חָדָשׁ אֲפִלּוּ בְּדִיעֲבַד לֹא יָצְאוּ בִּשְׁתִיַּת הַכּוֹסוֹת, דְּהוּא כְּמוֹ שֶׁשְּׁתָאָן בְּבַת אַחַת, וַאֲפִלּוּ לְדַעַת הַבַּיִת יוֹסֵף שֶׁלֹּא הִפְסִידוּ בְּדִיעֲבַד מִצְוַת כּוֹסוֹת, מִכָּל מָקוֹם תַּקָּנַת חֲכָמִים הוּא לְשׁוֹתָן עַל סֵדֶר הַהַגָּדָה, דְּכָל מִצְוֹת הַנּוֹהָגוֹת בְּאוֹתוֹ לַיְלָה נוֹהֲגוֹת גַּם בְּנָשִׁים, וְכַמְבֹאָר בְּסָעִיף י״ד:

ט * וְיִשְׁתֶּה כֻּלּוֹ אוֹ רֻבּוֹ. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״ל). וְהִנֵּה רֹב רְבִיעִית הוּא שִׁעוּר מְלֹא לוֹגְמָא בְּאָדָם בֵּינוֹנִי, וְאִם הוּא אָדָם גָּדוֹל שֶׁמְּלֹא לָגְמָיו דֵּידֵיהּ הוּא יוֹתֵר מֵרֹב רְבִיעִית, צָרִיךְ דַּוְקָא מְלֹא רֹב רְבִיעִית, כֵּן נִתְבָּאֵר לְעֵיל בְּסִימָן רע״א לְעִנְיַן קִדּוּשׁ, עַיֵּן שָׁם בְּסָעִיף י״ג בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״ס סח), וְכָל שֶׁכֵּן לְעִנְיַן אַרְבַּע כּוֹסוֹת. וְעַיֵּן שָׁם בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה והוא רובו) שֶׁהִכְרַעְנוּ עוֹד דִּלְעִנְיַן אַרְבַּע כּוֹסוֹת בְּעִינַן דַּוְקָא רֹב כּוֹס לְחוּמְרָא, וּכְגוֹן שֶׁהוּא אָדָם קָטָן שַׁנַּעֲשָׂה בֶּן שֶׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה דְּמִלֹּא לָגְמָיו דֵּידֵיהּ הוּא פָּחוֹת מֵרֹב רְבִיעִית, צָרִיךְ דַּוְקָא רֹב רְבִיעִית. וּמְצָאתִי כַּעַת לְהָרַ״ן פֶּרֶק עַרְבֵי פְּסָחִים (כב:) דְּבוּר הַמַּתְחִיל אִם טָעַם, שֶׁכָּתַב גַּם כֵּן כִּדְבָרֵינוּ, וְכֵן כָּתַב מַהֲרַ״ם חֲלָאוָה בְּחִדּוּשָׁיו שָׁם (קח: ד״ה השקה מהן):

## שַׁעַר הַצִּיּוּן

(לג) חַיֵּי אָדָם (כלל קל ס״ג). וְסוֹמְכִין עַל הָרַאֲבַי״ה אוֹ עַל דַּעַת הָרַמְבַּ״ם (פ״י ה״ח) שֶׁלֹּא הִזְכִּיר הֶסְבָּה בַּאֲפִיקוֹמָן, עַיֵּן בֵּית יוֹסֵף (ד״ה וכל מי): (לד) כֵּן מוֹכֵח מֵהָרַמְבַּ״ם (פ״י ה״ח): (לה) בַּ״ח (ס״ה) בְּשֵׁם מַהֲרַ״ל מִפְּרָג (גבורות ה׳ פמ״ח), וְחָק יַעֲקֹב (ס״ק טז). וּמַה שֶּׁרָצָה אֵלִיָּה רַבָּה (ס״ק יא) לְצַדֵּד דְּאֲפִלּוּ דִּפְטוּר מֵהַסֵּפֶת אַרְבַּע כּוֹסוֹת, אֵינוּ נִרְאֶה, דְּאִטּוּ מִפְּנֵי שֶׁהוּא שַׁמָּשׁ הוּא פָּטוּר מִן הַמִּצְוֹת, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ מָנוֹחַ (פ״י ה״ח), וְכֵן דַּעַת חק יַעֲקֹב (שם) וְחֶמְדַּת מֹשֶׁה (סק״ב) דְּמִחַיֵּב הֶסְבָּה בְּאַרְבַּע כּוֹסוֹת. וּפְשׁוּט דְּהוּא הַדִּין בְּעִנְיַן אֲפִיקוֹמָן בַּהֶסְבָּה, אַחַר כְּךָ

(מה) רַק כּוֹס שֶׁמַּחֲזִיק רְבִיעִית. כְּתַב הַמַּהֲרַ״ם חֲלָאוָה (סק״ל) דְּאַף שֶׁאָמְרוּ לְעֵיל בְּסִימָן תע״ב סָעִיף קָטָן ב׳ דְּאֵין לְהַקְפִּיד בְּכוֹס שֶׁל זְכוּכִית, הָכָא שַׁאנִי דְּאִי אֶפְשָׁר לְהַכִּיר בְּכוֹס שֶׁל זְכוּכִית אִם הוּא מַחֲזִיק רְבִיעִית אוֹ לָאו, וְכֵן נָהֲגוּ. וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה אחד) שֶׁכָּתַבְנוּ דְּאִם אֵין בִּדְעָתּוֹ לִשְׁתּוֹת הַרְבֵּה לֹא יִקַּח כּוֹס גָּדוֹל, וְכָל שֶׁכֵּן כּוֹס שֶׁל זְכוּכִית שֶׁאֵין יָכוֹל לְהַכִּיר כְּלָל כַּמָּה הוּא מַחֲזִיק:

---

**לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א]** בשו״ע הרב (סי״ד) כתב: אבל שאר כל הסעודה אם רצה לאכול ולשתות בלא הסיבה הרשות בידו ואין בידינו להצריכו להסב אבל מכל מקום המיסב בכל הסעודה הרי זה משובח ועושה מצוה מן המובחר. **ב]** ובשו״ע הרב (סט״ז) כתב: ואם לא הפסיק ביניהם בדברים הללו וכו׳ לא יצא ידי ד׳ כוסות, אלא כולן נחשבין לו לכוס אחד וחייב לשתות עוד ג׳ כוסות על הסדר. וזה כשיטת הפר״ח. **ג]** ובשו״ע הרב (סי״ט) כתב שלשיטה זו ג״כ צריך לכתחילה לשתות כל הכוס. **ד]** וכתב בשו״ע הרב (סכ״ד): ומצוה מן המובחר ליתן לכל אחד ואחד בפני עצמו כדי שכל אחד ישתה מכוס מלא שזה הידור מצוה.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

(וְצָרִיךְ לִשְׁתּוֹת הַשִּׁעוּר (יג) (לד) שֶׁלֹּא בְּהֶפְסֵק גָּדוֹל בֵּינְתַיִם) (בית יוסף (ד"ה כתב הרוקח) בשם רוקח (סי' רפג)): **י** [ר]מִי שֶׁאֵינוֹ שׁוֹתֶה יַיִן (לה) מִפְּנֵי שֶׁמַּזִּיקוֹ אוֹ שׂוֹנְאוֹ, צָרִיךְ (יג) לִדְחֹק עַצְמוֹ וְלִשְׁתּוֹת (לו) לְקַיֵּם מִצְוַת (לז) אַרְבַּע כּוֹסוֹת: **יא** [ש]מִצְוָה לַחֲזֹר אַחַר (לח) יַיִן (יד) אָדֹם (אִם אֵין הַלָּבָן מְשֻׁבָּח מִמֶּנּוּ) (טור): **יב** (טו) (לט) [ת]יוֹצְאִין בְּיַיִן מְבֻשָּׁל (מ) וּבְקוֹנְדִּיטוֹן: **יג** (מא) [א]אֲפִלּוּ (טז) עָנִי הַמִּתְפַּרְנֵס מִן הַצְּדָקָה (מב) [ב]יִמְכֹּר מַלְבּוּשׁוֹ אוֹ יִלְוֶה אוֹ יַשְׂכִּיר עַצְמוֹ בִּשְׁבִיל יַיִן (מג) לְאַרְבַּע כּוֹסוֹת: **יד** (מד) [ג]גַּם הַנָּשִׁים חַיָּבוֹת בְּאַרְבַּע כּוֹסוֹת וּבְכָל (מה) מִצְוֹת הַנּוֹהֲגוֹת בְּאוֹתוֹ לַיְלָה: **טו** [ד]תִּינוֹקוֹת שֶׁהִגִּיעוּ לְחִנּוּךְ, (מו) מִצְוָה לִתֵּן לְכָל אֶחָד (מז) כּוֹסוֹ לְפָנָיו. הַגָּהּ: וְאֵין לִקַּח כּוֹס שֶׁפִּיו צַר כְּעֵין קְלוּ"ג גְּלָא"ז, (מח) מִפְּנֵי שֶׁלֹּא יוּכַל לִשְׁתּוֹת רְבִיעִית כְּאֶחָד (מהר"י ברונא). וּבְכוֹס שֶׁל בִּרְכַּת הַמָּזוֹן (מט) בְּלָאו הָכִי אֵין לוֹקְחִים אוֹתוֹ, וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן קפ"ג סָעִיף ד' בַּהַגָּהּ. וְכֵן הַכּוֹס שֶׁל קִדּוּשׁ, וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן רע"א סָעִיף י' (בית יוסף): **טז** [ה]מִצְוָה לְחַלֵּק לַתִּינוֹקוֹת קְלָיוֹת וֶאֱגוֹזִים כְּדֵי שֶׁיִּרְאוּ שִׁנּוּי (נ) וְיִשְׁאֲלוּ:

**ר** הָרַשְׁבָּ"א בִּתְשׁוּבָה (ח"א סי' רלח) מֵהָא דִּנְדָרִים (מ"ח) [מ"ט] (ע"ב) וּמֵהַיְרוּשַׁלְמִי (פסחים פ"י ה"א). **ש** טוּר בְּשֵׁם הַיְרוּשַׁלְמִי פֶּרֶק ג' דִּשְׁקָלִים (ה"ב). **ת** שָׁם בְּשֵׁם הַיְרוּשַׁלְמִי. **א** מִשְׁנָה פְּסָחִים צ"ט (ע"ב) בַּבַּבְלִי. **ב** כְּפֵרוּשׁ הָרַשְׁבַּ"ם שָׁם (ד"ה ואפילו). **ג** שָׁם ק"ח (ע"א). **ד** הָרֹא"ש שָׁם (פ"י סי' כא) [ו]בִּתְשׁוּבָה (כלל יד סי' ה) וְהַמַּרְדְּכַי (לז:). **ה** בְּרַיְיתָא שָׁם ק"ח (ע"ב).

## בְּאֵר הֵיטֵב

וּבִמְדִינוֹת שֶׁהַיַּיִן בְּיֹקֶר יִזָּהֵר כָּל אָדָם לִקַּח כּוֹס מֵרְבִיעִית וְיִשְׁתֶּה כֻּלּוֹ, אוֹ רֻבּוֹ בְּדִיעֲבַד. וְעַיֵּן חֹק יַעֲקֹב (סק"כ), וְעַיֵּן טַ"ז סִימָן ק"צ סָעִיף קָטָן ג' וּבְסִימָן (תפ"ז) [תפ"ו] סָעִיף קָטָן א': (יג) **שֶׁלֹּא בְּהֶפְסֵק.** דְּהַיְינוּ שֶׁלֹּא יִשְׁהֶה מִתְּחִלָּה וְעַד סוֹפוֹ יוֹתֵר מִשְּׁתִיַּת רְבִיעִית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סִימָן תרי"ב (ס"י). וְכָתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יא) וְנִרְאֶה לִי דְּאִם שֶׁהָה יוֹתֵר מֵאֲכִילַת פְּרָס אֲפִלּוּ בְּדִיעֲבַד לֹא יָצָא, וְצָרִיךְ לַחְזֹר וְלִשְׁתּוֹת אֲפִלּוּ בְּכוֹסוֹת אַחֲרוֹנוֹת. וְאִם שֶׁהָה כְּדֵי שְׁתִיַּת רְבִיעִית הָוֵי סְפֵיקָא, וּבִשְׁנֵי כּוֹסוֹת רִאשׁוֹנוֹת יַחְזֹר וְיִשְׁתֶּה, וְעַיֵּן לְעֵיל סָעִיף קָטָן ז' מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי שָׁם. וּלְכַתְּחִלָּה יִשְׁתֶּה רֹב רְבִיעִית בְּבַת אַחַת, עַיֵּן סִימָן תע"ה (ס"א). וּבְבֵאֵר הֵיטֵב אֲשֶׁר לְפָנַי מְעַרְבֵּב הַדְּבָרִים כָּאן, עַיֵּן שָׁם: **י** (יג) **לִדְחֹק.** וְרַשַּׁאי לְמָזְגוֹ הֵיטֵב כָּל זְמַן שֶׁרָאוּי לְקִדּוּשׁ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סִימָן רע"ב (ס"ה). מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יב): **יא** (יד) **אָדֹם.** וּבִמְקוֹמוֹת שֶׁמְּצוּיִים לְהַעֲלִיל עֲלִילַת שְׁקָרִים, נִמְנְעוּ מִלִּקַּח יַיִן אָדֹם. טַ"ז (סק"ט): **יב** (טו) **יוֹצְאִין.** הַיְינוּ בְּדִיעֲבַד, אֲבָל לְכַתְּחִלָּה מִצְוָה מִן הַמֻּבְחָר לִקַּח

## מִשְׁנָה בְּרוּרָה

(לד) **שֶׁלֹּא בְּהֶפְסֵק גָּדוֹל.** דְּהַיְינוּ (מו) שֶׁלֹּא יִשְׁהֶה בִּשְׁתִיַּת רֹב הַכּוֹס יוֹתֵר מִכְּדֵי אֲכִילַת פְּרָס, וְאִם שֶׁהָה יוֹתֵר מִשִּׁעוּר זֶה, אֵין מִצְטָרֵף תְּחִלַּת הַשְּׁתִיָּה לְסוֹפָהּ וַאֲפִלּוּ בְּדִיעֲבַד לֹא יָצָא, (מז) וְצָרִיךְ לַחֲזֹר וְלִשְׁתּוֹת אֲפִלּוּ בְּכוֹסוֹת אַחֲרוֹנוֹת [דְּאֵין כָּאן מִשּׁוּם מוֹסִיף עַל הַכּוֹסוֹת, כֵּיוָן דִּלְכֻלֵּי עָלְמָא לֹא יָצָא]. וּלְכַתְּחִלָּה יֵשׁ לִזָּהֵר שֶׁלֹּא לִשְׁהוֹת בִּשְׁתִיַּת רֹב הַכּוֹס יוֹתֵר מִכְּדֵי שְׁתִיַּת רְבִיעִית, לָחֹשׁ לְדֵעָה רִאשׁוֹנָה הַמְבֹאָר בְּסִימָן תרי"ב (ס"י) עַיֵּן שָׁם, (מח) וּמִכָּל מָקוֹם בְּדִיעֲבַד אִם שֶׁהָה בִּשְׁתֵּי כּוֹסוֹת אַחֲרוֹנוֹת לֹא יַחֲזֹר וְיִשְׁתֶּה, וּכְעֵין הַמְבֹאָר לְעֵיל בְּסָעִיף ז' בַּהַגָּ"הּ עַיֵּן שָׁם, וּבִשְׁתֵּי כּוֹסוֹת (מט) רִאשׁוֹנוֹת יַחֲזֹר וְיִשְׁתֶּה. וּלְכַתְּחִלָּה נָכוֹן (נ) לִשְׁתּוֹת רֹב הָרְבִיעִית בְּבַת אַחַת: **י** (לה) **מִפְּנֵי שֶׁמַּזִּיקוֹ.** רָצָה לוֹמַר שֶׁמִּצְטַעֵר בִּשְׁתִיָּתוֹ (נא) וְכוֹאֵב בְּרֹאשׁוֹ מִזֶּה, וְאֵין בִּכְלָל זֶה כְּשֶׁיִּפֹּל לְמִשְׁכָּב (נב) מִזֶּה: (לו) **לְקַיֵּם מִצְוַת וְכוּ'.** מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּשַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים יָכוֹל לִשְׁמֹעַ קִדּוּשׁ מֵאַחֵר וְיוֹצֵא בָּזֶה, אֲבָל הָכָא חָל חִיּוּב הַשְּׁתִיָּה עַל כָּל אָדָם: (לז) **אַרְבַּע כּוֹסוֹת.** וְיָכוֹל לְמָזְגוֹ הֵיטֵב, אָכֵן בָּעִינַן שֶׁיְּהֵא עֲדַיִן רָאוּי לְקִדּוּשׁ [עַיֵּן לְעֵיל סִימָן ער"ב סָעִיף קָטָן ט"ז בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה]. וְגַם (נג) יָכוֹל לִקַּח יַיִן צִמּוּקִים אוֹ חֲמַר מְדִינָה: **יא** (לח) **יַיִן אָדֹם.** דִּכְתִיב (משלי כג לא) 'אַל תֵּרֶא יַיִן כִּי יִתְאַדָּם', אַלְמָא דְּהָאַדְמִימוּת מַעֲלָה וַחֲשִׁיבוּת. וְעוֹד, זֵכֶר לַדָּם שֶׁהָיָה פַּרְעֹה שׁוֹחֵט בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. (נד) וּבִמְקוֹמוֹת שֶׁמְּצוּיִין הַגּוֹיִם לְהַעֲלִיל עֲלִילוֹת שְׁקָרִים, נִמְנָעִים מִלִּקַּח יַיִן אָדֹם: **יב** (לט) **יוֹצְאִין בְּיַיִן מְבֻשָּׁל.** וּלְכַתְּחִלָּה (נה) טוֹב יוֹתֵר לִקַּח יַיִן שֶׁאֵינוֹ מְבֻשָּׁל, אִם לֹא שֶׁהַמְבֻשָּׁל טוֹב יוֹתֵר, וְכֵן כְּהַאי גַּוְנָא לְעִנְיַן קוֹנְדִּיטוֹן: (מ) **וּבְקוֹנְדִּיטוֹן.** פֵּרוּשׁ

הַיַּיִן הַיּוֹתֵר מְשֻׁבָּח בְּלִי תַּעֲרוֹבוֹת. וְקוֹנְדִּיטוֹן פֵּרוּשׁ שֶׁנִּתְעָרֵב בּוֹ דְּבַשׁ וּפִלְפְּלִין. וְכָתַב הַטַּ"ז (סק"י) דִּבְמָקוֹם שֶׁאֵין יַיִן מָצוּי יִשְׁתֶּה מֵי צִמּוּקִים, וּבִתְשׁוּבוֹת רִיבַ"שׁ סִימָן (ט"ז) [ט'] מְבֹאָר דְּדַוְקָא בְּאוֹתָן צִמּוּקִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם לַחְלוּחִית כְּשֶׁמַּעֲצָרִין אוֹתָן, אֲבָל אִם אֵין יוֹצֵא מֵהֶן דְּבַשׁ רַק עַל יְדֵי שְׁרִיָּה בְּמַיִם, אֵין יוֹצְאִין בָּהֶם, עַיֵּן שָׁם, וְכֵן כָּתַב הָרוֹקֵחַ (סי' רפג) וְכֵן נוֹהֲגִין. חֹק יַעֲקֹב (ס"ק כב): **יג** (טז) **עָנִי.** כָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יד), נִרְאֶה לִי דְּמִי שֶׁאֵין לוֹ אֶלָּא אַרְבַּע כּוֹסוֹת מְצֻמְצָמִים אַחַר מְזִיגָה, יִקָּחֵם בַּלַּיְלָה הָרִאשׁוֹנָה הַכֹּל, וְלֹא יִקַּח שְׁתַּיִם בַּלַּיְלָה הָרִאשׁוֹנָה לְקִדּוּשׁ וּלְבִרְכַּת הַמָּזוֹן וּשְׁתַּיִם לְלַיְלָה שְׁנִיָּה, דְּיוֹמָא קַמָּא עִקָּר. וְנֵר בֵּיתוֹ עָדִיף מֵאַרְבַּע כּוֹסוֹת, מִשּׁוּם שְׁלוֹם בַּיִת. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. כָּתַב הַטַּ"ז (סק"י), נִרְאֶה לִי בְּכָל מָקוֹם שֶׁנִּזְכָּר שֶׁאֵין צָרִיךְ לְהָסֵב, יֵשׁ אִסּוּר לְהָסֵב, דְּכָל הַפָּטוּר מִן הַדָּבָר וְעוֹשֵׂהוּ נִקְרָא הָדְיוֹט, וְכֵן כָּתְבוּ מַהֲרִי"ל וּמַהַרְשַׁ"ל וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק"ו). וְהַבְּאֵר שֶׁבַע (שו"ת סי' כא) כָּתַב דְּצָרִיךְ לְהִתְיַשֵּׁב בַּדָּבָר, שֶׁהֲרֵי כַּמָּה פְּעָמִים מָצִינוּ שֶׁמַּחְמִירִין

שֶׁמְּעֹרָב בּוֹ דְּבַשׁ וּפִלְפְּלִין, וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן ער"ב סָעִיף ח' וּבְמַה שֶּׁכָּתַבְנוּ שָׁם, וְהוּא הַדִּין לְכָאן: **יג** (מא) **אֲפִלּוּ עָנִי וְכוּ'.** וּמִי שֶׁאֵין לוֹ אֶלָּא אַרְבַּע כּוֹסוֹת אַחַר הַמְּזִיגָה, (טו) יִקָּחֵם הַכֹּל לְלַיְלָה רִאשׁוֹנָה. וְנֵר בֵּיתוֹ עָדִיף מֵאַרְבַּע כּוֹסוֹת, מִשּׁוּם שְׁלוֹם בַּיִת. וּמִי שֶׁאֵין לוֹ אֶלָּא שְׁתַּיִם וְשָׁלֹשׁ כּוֹסוֹת, עַיֵּן סִימָן תפ"ג בְּמָגֵן אַבְרָהָם (סָעִיף קָטָן ב') [רֵישׁ הַסִּימָן] אֵיךְ יִנְהַג: (מב) **יִמְכֹּר מַלְבּוּשׁוֹ.** הַיְינוּ (נז) אִם הַגַּבָּאִים לֹא נָתְנוּ לוֹ, אַף עַל פִּי כֵן אֵין לוֹ לִפְטֹר עַצְמוֹ. אָכֵן בָּאֱמֶת הֵם מְחֻיָּבִים לִתֵּן לַעֲנִיִּים אַרְבַּע כּוֹסוֹת, וּתְמַהֲנִי עַל אֵיזֶה מְקוֹמוֹת שֶׁאֵין מַשְׁגִּיחִין עַל זֶה, הֲלֹא דָּבָר זֶה פָּשׁוּט וּמְבֹאָר (נח) בְּכַמָּה פּוֹסְקִים: (מג) **לְאַרְבַּע כּוֹסוֹת.** שֶׁל יַיִן אוֹ חֲמַר מְדִינָה. וְאַרְבַּע כּוֹסוֹת נִתְקְנוּ כְּנֶגֶד אַרְבַּע לְשׁוֹנוֹת שֶׁל גְּאֻלָּה 'וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם' (שמות ו ו) 'וְהִצַּלְתִּי אֶתְכֶם' (שם) 'וְגָאַלְתִּי אֶתְכֶם' (שם) 'וְלָקַחְתִּי אֶתְכֶם' (שם פסוק ז): **יד** (מד) **גַּם הַנָּשִׁים חַיָּבוֹת.** דְּאַף שֶׁהוּא מִצְוָה שֶׁהַזְּמַן גְּרָמָא, מִכָּל מָקוֹם חַיָּבוֹת, (נט) שֶׁאַף הֵן הָיוּ בְּאוֹתוֹ הַנֵּס: (מה) **מִצְוֹת הַנּוֹהֲגוֹת וְכוּ'.** כְּגוֹן מַצָּה וּמָרוֹר וַאֲמִירַת הַגָּדָה: **טו** (מו) **מִצְוָה לִתֵּן וְכוּ'.** אֲבָל (ס) אֵינוֹ מְעַכֵּב: (מז) **כּוֹסוֹ לְפָנָיו.** עַיֵּן בְּסִימָן רע"א סָעִיף י"ג בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד"ה והוא רובו) שֶׁצִּדַּדְנוּ דְּקָטָן אֵינוֹ צָרִיךְ לִשְׁתּוֹת רֹב רְבִיעִית, (סא) רַק כִּמְלֹא לוּגְמָיו דִּידֵיהּ: (מח) **מִפְּנֵי וְכוּ'.** וּכְעֵין שֶׁמְּבֹאָר לְקַמָּן בְּסִימָן תע"ה סָעִיף א' לְעִנְיַן מַצָּה, וּבְדִיעֲבַד אֵינוֹ מְעַכֵּב אִם לֹא שֶׁהָה הַרְבֵּה וּכְדִלְעֵיל בְּסָעִיף קָטָן ל"ד: (מט) **בְּלָאו הָכִי אֵין לוֹקְחִין אוֹתוֹ.** שֶׁצָּרִיךְ לִתֵּן עֵינָיו בּוֹ כַּמְבֹאָר שָׁם, וְכֵן לְעִנְיַן קִדּוּשׁ כְּהַאי גַּוְנָא: **טז** (נ) **וְיִשְׁאֲלוּ.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִתְעוֹרְרוּ לָשׁוּם

## שַׁעַר הַצִּיּוּן

(מו) מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יא) וּפְרִי חָדָשׁ וְהַגְּרָ"א: (מז) מָגֵן אַבְרָהָם (שם) וּשְׁאָר אַחֲרוֹנִים. **וּמִסְתַּבְּרָא דְּצָרִיךְ גַּם כֵּן לְבָרֵךְ מֵחָדָשׁ, דְּהָוֵי כְּנִמְלַךְ, לְדִידָן דִּמְבָרֵךְ עַל כָּל כּוֹס, וְכַנַּ"ל** (משנ"ב ס"ק כא): (מח) מָגֵן אַבְרָהָם (שם), מִשּׁוּם דִּלְהַרְבֵּה פּוֹסְקִים דַּוְקָא בִּכְדֵי אֲכִילַת פְּרָס, וּלְדִידְהוּ הָוֵי כְּמוֹסִיף עַל הַכּוֹסוֹת: (מט) **מָגֵן אַבְרָהָם** (שם). **וּלְפִי מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל** (משנ"ב) **בְּסָעִיף קָטָן כ"א דִּלְדִידָן דְּלֹא נָהֲגִינַן לִשְׁתּוֹת בֵּין הַכּוֹסוֹת וְצָרִיךְ לְבָרֵךְ כְּשֶׁחוֹזֵר וְשׁוֹתֶה,** [א]**אִם כֵּן לֹא מַשְׁכַּחַת הַאי דִּינָא דְּמָגֵן אַבְרָהָם רַק בְּשֶׁהָיָה דַּעְתּוֹ לִשְׁתּוֹת בֵּין כּוֹס רִאשׁוֹן לְשֵׁנִי דְּאֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ כְּשֶׁחוֹזֵר וְשׁוֹתֶה, דְּאִי לָאו הָכִי בְּכוֹס רִאשׁוֹן לֹא יַחֲזֹר וְיִשְׁתֶּה דְּהָוֵי כְּמוֹסִיף עַל הַכּוֹסוֹת,** וְכֵן בֵּאֵר בְּמַחֲצִית הַשֶּׁקֶל (ס"ק יא): (נ) מָגֵן אַבְרָהָם (שם) וְאֵלִיָּה רַבָּה (ס"ק טו): **י** (נא) מִירוּשַׁלְמִי (פ"י ה"א) עַיֵּן בֵּית יוֹסֵף (ד"ה כתב הרשב"א): (נב) כֵּן נִרְאֶה לִי פָּשׁוּט דְּאֵין זֶה דֶּרֶךְ חֵרוּת:

(נג) אַחֲרוֹנִים: **יא** (נד) חֹק יַעֲקֹב (ס"ק כד) וּשְׁאָר אַחֲרוֹנִים: **יב** (נה) כִּמְבֹאָר לְעֵיל סִימָן רע"ב סָעִיף ח' בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק כג) עַיֵּן שָׁם: **יג** (טו) מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יד) וְחֹק יַעֲקֹב (ס"ק כו) וּשְׁאָר אַחֲרוֹנִים: (נז) אַחֲרוֹנִים: (נח) רַמְבַּ"ם (פ"ז ה"ז) וּסְמַ"ג (עשין מא) וְרַשְׁבַּ"ם (צט: ד"ה ולא יפחתו) וּשְׁאָר פּוֹסְקִים: **יד** (נט) גְּמָרָא (קח:): **טו** (ס) חֹק יַעֲקֹב (ס"ק כח), וּמִפְּנֵי שֶׁלְּהַרְבֵּה פּוֹסְקִים לֹא נִתְקְנוּ אַרְבַּע כּוֹסוֹת לִקְטַנִּים וּכְר' יְהוּדָה (קח:). עַיֵּן רִי"ץ גִּיאוּת וְרַמְבַּ"ם (פ"ז ה"ז) וְרַשְׁבַּ"ץ (יבין שמועה מאמר חמץ לד: ד"ה מה) וּמַהֲרַ"ם הֲלַאוָוה (קח: ד"ה השקה וד"ה וכי): (סא) וּבְזֶה אֶפְשָׁר לְיַשֵּׁב קְצָת מַה שֶּׁהִקְשׁוּ בְּתוֹסָפוֹת (קח: ד"ה ואת אמרת) (וּשְׁאָר מְפָרְשִׁים) בְּהָא דְּאָמַר בַּשַּׁ"ס הִשְׁקָה לְבָנָיו וְכוּ' וְהוּא דְּשָׁתָה רֻבָּא דְּכָסָא, אִם כֵּן הָאֵיךְ יֵצְאוּ בְּמִעוּט כּוֹסוֹ לְמָאן דִּסְבִירָא לֵיהּ שֶׁאַף קְטַנִּים חַיָּבִין, וְלִדְבָרֵינוּ אֶפְשָׁר שֶׁהַמִּעוּט הָיָה דַּי לָהֶן לִמְלֹא לוּגְמָא דִּידְהוּ:

**ליקוטי דברי הרב: א]** ובשו"ע הרב (ס"כ) הביא את דין המג"א בסתם שבשני כוסות הראשונות יחזור וישתה בלא ברכה.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah